

אַלחעטלעכע דעקלאַראַציע פֿון חנוּטשנרעכט

בונטנהייסן און פּראָקלאַמירט הי רעזאָלוציע **A 217 (3)** פֿון דער אַלגעמיינער פֿאַרזאַמלונג פֿון די פֿאַראייניקטע שטאַטער, **10** דעצעמבער, **1948**

הקדמה

,היות חי דער סאָמער גרונט פֿון פֿרייהייט, יושר, און שלום אויף דער גאָרער העלט באַשטייט פֿון אָנערקענטן דעם חובֿיכן כבוד און די גלייכע און נײַט־איבערטראָגלעכע רעכט פֿון אַלע מיטגלידער פֿון דער מענטששער חשפּחה, קען חאָס האָבן אָנגעזאָרפֿן אַ גורל אויף אַלע מענטשן, און היות חי די העכסטע האָפֿנונג פֿון די אומות העולם איז אַז די צייט זאָל אָנקומען ווען מענטשן זאָלן געניסן פֿון פֿרייהייט, אי פֿון רעדן אי פֿון גליבן, און קיינער זאָל נישט לידן פֿון קיין מורא אָדער נשח, היות חי געזעץ און יושר מוזן פֿאַרטיידיקן מענטשנרעכט, סאָמער מען וועט זיך אין נישט נעמען רעבעלירן קעגן טיראָניע און באַדריקונג

,היות חי דערמויטן די אָנטייקלונג פֿון פֿריינטלעכע באַצייגונגען צווישן לענדער איז אַן טיקר, היות חי דערמויטן די אָנטייקלונג פֿון דערמויטן די אַפֿאָרייניקטע שטאַטער מיט די פֿאַראייניקטע שטאַטער און הייטער צו דערמויטן אַלחעטלעכע דראָראַח און אַפּהיטן מענטשנרעכט און גרונטלעכע פֿרייהייט טיפּרשטער אונטערגעטריכט זייער גליבן אין גרונטלעכע מענטשנרעכט, אין דעם כבוד און הערט פֿון יעדן מענטש, און אין די גלייכע רעכט פֿון מענער און פֿרויען, און היות חי זיי האָבן באַשלאָסן דערמויטן געזעלשאַפֿטלעכע פּראָגרעס און בעסטער לעבנס־שטיגערס, היות חי די שטאַטער מיטגלידער האָבן געטאָן אַ נרר מיטצואַרבעטן מיט די פֿאַראייניקטע שטאַטער און הייטער צו דערמויטן אַלחעטלעכע דראָראַח און אַפּהיטן, סײַ צווישן די שטאַטער פֿון מיטגליד־לענדער, סײַ צווישן די מענטשן חאָס אונטער זייער חשפּחה, היות חי אַלע דאָרפֿן פֿאַרשטיין דײַג רעכט און פֿרייהייט כדי דער נרר זאָל מקוים ווערן אָט דערפֿאַר

פּראָקלאַמירט די אַלגעמיינע פֿאַרזאַמלונג

זש און יעדער אינטשאַן זאָל אַלעם פֿלעמאָל אין זיינע דײַג דעקלאַראַציע, און וועט זיך מיטן, דורך לערנען און דערציען, צו דערמויטן דאָס אָנערקענטן פֿון די רעכט און די פֿרייהייט, און אַז זיי זאָלן אָננעמען מיטלען, סײַ נאָציאָנאַלע סײַ אינטערגנאָציאָנאַלע, צו פֿאַרזיכערן דאָס אַלחעטלעכע אָנערקענטן און אַפּהיטן, סײַ צווישן די שטאַטער פֿון מיטגליד־לענדער, סײַ צווישן די מענטשן חאָס אונטער זייער חשפּחה.

1.אָרטיקל

.יעדער מענטש ווערט געבוירן פֿרי און גלייך אין כבוד און רעכט. יעדער ווערט באַשאַפֿן מיט פֿאַרשטאַנד און געמיטן; יעדער זאָל זיך פֿירן מיט אַ צווישן אין אַ געמיט פֿון ברויטשפּאַסט

2.אָרטיקל

הייזשן חאָס שטייען געשריבן אין אָט דער דעקלאַראַציע, נישט געקוקט אויף אָסטערייניסטיאזי אונטערשייד, זאָל זיין פֿאַלק, היטפֿאַרב, לשון, רעליגיע, פּאָליטישע אָדער אָנדערע געדאַנקען, נאָציאָנאַליטעט, קולטור, פֿאַרזאַגן, געבורט, אָדער אָסטערייניסטיאזי אָנדערן סטאַטוס. נאָכמער, סײַר נישט זיין קיין אונטערשייד צוליב דער פּאָליטישער, געזעציקער, אָדער אינטערגנאָציאָנאַלער לאַגע פֿון דעם לאַנד וווּ ער וווינט, זאָל דעם לאַנד זיין אומאָפהענגיק, אָפּהענגיק, אָדער אונטער אָסטערייניסטיאזי באַנערטעטער סאָווערעניטעט

3.אָרטיקל

.יעדער האָט רעכט אויף לעבן, פֿרייהייט, און פערזענלעכער פֿאַרזיכערונג

4.אָרטיקל

.קיינעם טאָר מען נישט האַלטן אין קענטשאַפֿט צי שקלאַפֿטער; דאָס שקלאַפֿטער איז דער שקלאַפֿן־האַנדל זאָלן זיין שטערנג פֿאַרבאָטן אין אַלע פֿאַרמען

5.אָרטיקל

.קיינעם טאָר מען נישט פייניקן אָדער אויסשטעלן אויף אַ שטראָף חאָס זאָל זיין אומחענטעלעך, אַמאָרויזדיק, אָדער דעגראַדירנדיק

6.אָרטיקל

.יעדער האָט אומשטונם דאָס רעכט אויף דעם, מען זאָל אים אָנטקעקענט ווי אַ מענטש לויטן געזעץ

7.אָרטיקל

לע מענטשן זיינען גלייך לויטן געזעץ, און עס קומט אַלע, אָן אונטערשייד, גלייכע שוץ לויטן געזעץ. אַלע זיינען באַרעכטיקט אויף אַ גלייכער שוץ קעגן אָסטערייניסטיאזי דיסקרימינאציעס חאָס זאָל ברעכן דײַג דעקלאַראַציע און קעגן אַפֿרייאַונג אויף אַזע דיסקרימינאציעס

8.אָרטיקל

.יעדער האָט דאָס רעכט אויף צו ווענדן זיך צו די געהערדיקע נאָציאָנאַלע געריכטן צוליב אָסטערייניסטיאזי אָטען חאָס האָבן אים אָפּגעזאָגט די גרונטלעכע רעכט חאָס זיינען אים באַהיליקט לויט דער קאָנסטיטוציע צי געזעץ

9.אָרטיקל

.קיינעם טאָר מען נישט אַרביטראַרש אָרעסטירן, האַלטן אין געפֿענגניש, אָדער פֿאַרשיקן פֿון זיין לאַנד

10.אָרטיקל

רעכט, אין פֿולער גלייכקייט, אויף אַ יושרדיקן, שטענצלעכן פֿאַררער פֿון אַן אומאָפהענגיקן, אומאָפּרטיישישן געריכט ביים געברעכט ווערן זיינע רעכט און פֿאַרזאַמטראַכטליכקייטן, און מען מען באַטראַכט אָסטערייניסטיאזי קרימינעלע באַשולדיקונג חאָס ווערט אים פֿאַרזאָרפֿן .יעדער חאָס מען באַשולדיקט אין אַ פֿאַרברעכן האָט אַ רעכט אויף דעם חאָס מען זאָל אים דן זיין לכּף זכות ביז מען וועט אים געפֿינען שולדיק לויטן געזעץ אין אַן שטענצלעכן פּראָצעס אויף העלפֿן ער האָט אַלע נייטיקע באַגראַנטיעס זיין אויף פֿאַרטיידיקונג

צי דורכלאָז, חאָס מען האָט נישט גערעכנט פֿאַר קיין נאָציאָנאַלן צי אינטערגנאָציאָנאַלן איבערשפּרייז ווען מ׳איז עס באַגאָנגען. מען טאָר אויך נישט אַרודעלייגן קיין גרעסערע שטראָף איידער די, חאָס איז געווען גלייכע צו דער צייט ווען מע איז באַגאָנגען דעם איבערשפּרייז

12.אָרטיקל

.קיינעם טאָר מען נישט שטערן די פֿרייאַקטע, די חשפּחה, די הייט, אָדער די קאָרטעפֿאַנדענץ. קיינעמס כבוד צי שם טאָר מען נישט אַטאַקירן. יעדער האָט אַ רעכט אויף דער שוץ פֿון געזעץ קעגן אַלעכע שטערענישן אָדער אַטאַקעס

13.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון באַוועגונג און וווינאָרס צווישן די גרענעצן פֿון יעדער מלוכה

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרלאָזן אָסטערייניסטיאזי לאַנד, אַריינגערעכנט זיין אייגן לאַנד, און זיך צוויקקערן אין זיין אייגן לאַנד

14.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף בעטן און זיך אויסגיין מיט אַזײל פֿון פֿאַרפֿאַנגונג אין אויסלאַנד

.דאָס דאָזיקע רעכט איז נישט גילטיק אין פֿאַל פֿון פּראָקורירונגען חאָס קומען לעגטיים אַרויס פֿון נײַט־פֿאַלייטש פֿאַרברעכנס, אָדער פֿון אָטען חאָס זיינען אָטענן די צילן און פּרינציפֿן פֿון די פֿאַראייניקטע שטאַטער

15.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אַ נאָציאָנאַליטעט

.מען טאָר נישט צונעמען בײַ קיינעם זיין נאָציאָנאַליטעט אָדער אָפּזאָגן דאָס רעכט איבערצוביסן זיין נאָציאָנאַליטעט

16.אָרטיקל

יט געקוקט אויף פֿאַלק, נאָציאָנאַליטעט, אָדער רעליגיע, האָבן אַ רעכט אויף מאַן־און־ווייב לעבן און אירפֿאַהרעטען אַ חשפּחה. זיי זיינען באַרעכטיקט אויף גלייכע רעכט בנוגע מאַן־און־ווייב־לעבן, בשעת זיי זיינען מאַן און ווייב, און ביים ערשיינן זיך פֿון דער זיוועגעפֿאַט בליז. מיט דער פֿריער און פֿולער הסכמה פֿון חתן און כלה קען מען אַרײַן אין זיוועגעפֿאַט .די חשפּחה איז דאָס נאָטירקלעכע און גרונטלעכע איינס פֿון דער געזעלשאַפֿט און איז באַרעכטיקט אויף שוץ דורך דער געזעלשאַפֿט און דורך דער מלוכה

17.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרזאַגן האָב־און־גוסט, אי אַליינס אי אין שותפֿות מיט אָנדערע .פֿון קיינעם טאָר מען נישט אַרביטראַרש אָוועקנעמען זיין האָב־און־גוסט

18.אָרטיקל

גלייגט. דאָס רעכט נעמט אַרײַן די פֿרייהייט אויף איבערביטן רעליגיע און גליבן און די פֿרייהייט, אָדער אַליין אָדער בשותפֿות מיט אָנדערע, אָדער שטענצלעך אָדער ביחידות, אַרויסוויזן די רעליגיע אָדער גליבן דורך לערנען, פּראָקסי, תפֿילה, און אָפּריכטונגען

19.אָרטיקל

גדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון מיינונג און זיך אויסדריקן. דאָס רעכט נעמט אַרײַן פֿרייהייט צו האָבן מיינונגען אַן שטערונגען און צו זוכן, באַקומען, און איבערגעבן אינפֿאָרמאציעס און געדאַנקען דורך אָסטערייניסטיאזי מעדיעס, נישט געקוקט אויף לאַנדגרענעצן

20.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון פֿרידלעכער פֿאַרזאַמלונג און פֿאַראייניקונג

.קיינעם טאָר מען נישט צווינגן צו ווערן אַ מיטגליד פֿון אָסטערייניסטיאזי פֿאַרבאַנד

21.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אָנטייל נעמען אין דער רעגירונג פֿון זיין לאַנד, אָדער דירעקט אָדער דורך פֿריי אויסגעבליבענע רעפּרעזענטאַנטען

.יעדער האָט אַ רעכט אויף גלייכן צווייט צו די אינאָרדנונגען און אינטסטאַנצן פֿון זיין לאַנד

זש פֿון דער רעגירונג. אָט דער חילן זאָל זיין אויסגעדריקט דורך פּעריאָדישע און אמתדיקע מאָלן אין העלכע עס זאָל זיין אַן אוניטערסאָלע שטימערעכט, און העלכע דאָרפֿן געמאָלטן ווערן דורך געהיימישן שטימען אָדער גלייכווערטיקע פּראָצעדורן פֿון פֿריער אָפּשטימונג

22.אָרטיקל

אַלער באַטייגונג און אינטערגנאָציאָנאַלער מיטאַרבעט, און לויט דער גראַנזיפֿירונג און די רעסורסן פֿון יעדער מלוכה, די רעכט, אי טאָנאַמישט, אי געזעלשאַפֿטלעכע, אי קולטורעלע, חאָס זיינען נייטיק פֿאַר זיין כבוד וועגן און פֿאַר דער פֿריער אָנטייקלונג פֿון זיין פּערזענלעכקייט

23.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אַרבעט, אויפֿן פֿרייען אויסקליב פֿון באַשעפֿטיקונג, אויף יושרדיקט און גינציקע אַרבעט־באַדינונגען, און אויף שוץ קעגן אַרבעטלאָזקייט .יעדער, אָן קיין שום דיסקרימינאציע, האָט אַ רעכט אויף גלייכן געצאָלע פֿאַר גלייכער אַרבעט

.יעדער חאָס אַרבעט האָט אַ רעכט אויף יושרדיקן און גינציקע אַרבעט־פֿאַרזאָרגן, און נייטיקע סאַציאַלע פֿאַרזאָרגן, און אַ רעכט אויף זיכערהייט אין פֿאַל פֿון אַרבעט־פֿאַרזאָרטיק, קראַנקייט, פֿאַרקריפֿונג, אַלמנהשאַפֿט, טיפֿן .עלדער, אָדער פֿעלן פֿון פּרנסה אין אומשטאַנדן חאָס זיינען אויסער זיין אָנטשאַפֿל

.חאָמעס און קינדער זיינען באַרעכטיקט אויף באַזונדערן אָפּהיט און הילף. אַלע קינדער, צי די חאָמעס האָט חתונה געהאט צי נישט, זאָלן געניסן פֿון דער זעלביקער געזעלשאַפֿטלעכער באַצייירונג

24.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אַרבייט, אַריינגערעכנט דאָס רעכט אויף אַ געהעריקער באַגרענעצונג פֿון אַרבעט־שטעהן און פּעריאָדישע באַצאָלעטע וואַקאַציעס

25.אָרטיקל

אויפֿן געזונט און ווילזיזן פֿון זיך און פֿון דער חשפּחה, אינשליינדטיק שטונדן, קליידער, באַהיזונג, מעדיצינישע פֿאַרזאָרגן, און נייטיקע סאַציאַלע פֿאַרזאָרגן, און אַ רעכט אויף זיכערהייט אין פֿאַל פֿון אַרבעט־פֿאַרזאָרטיק, קראַנקייט, פֿאַרקריפֿונג, אַלמנהשאַפֿט, טיפֿן .עלדער, אָדער פֿעלן פֿון פּרנסה אין אומשטאַנדן חאָס זיינען אויסער זיין אָנטשאַפֿל

.חאָמעס און קינדער זיינען באַרעכטיקט אויף באַזונדערן אָפּהיט און הילף. אַלע קינדער, צי די חאָמעס האָט חתונה געהאט צי נישט, זאָלן געניסן פֿון דער זעלביקער געזעלשאַפֿטלעכער באַצייירונג

26.אָרטיקל

זייטט, לפחות איז די עלעמענטאַרישע און פֿונדאַמענטאַלע סטאַדיעס. עלעמענטאַרע דערציונג זאָל זיין אַבליגאַטאָריש. טעכנישע און אַכעמענערישע דערציונג זאָלן ברייט צוועגשטעלט ווערן, און העכערע בילדונג דאָרף זיין צוויטרישע צו אַלעמען לויטן אָפּהעמישן ווערט

וקט צו מענטשנרעכט און גרונטלעכע פֿרייהייט. די דערציונג זאָל דערמויטן פֿאַרשטאַנד, שאלטראַפֿז, און פֿרינדשאַפֿט צווישן אַלע שטאַטער, און אַלעליגנדיש־ גרופּעס, און זאָל אונטערשטיצן די אָקטיוויטעטן פֿון די פֿאַראייניקטע שטאַטער אויף אויסצואַלעסן שלום .די עלעמערן האָבן אַ רעכט אויף אויסקלייבן אין אַלרויס חאָס פֿאַר אַ דערציונג זייערע קינדער זאָלן באַקומען

27.אָרטיקל

.יעדער האָט אַ רעכט באַטייליקן זיך אויף אַ פֿרייען אויפֿן אין דעם קולטורעלן לעבן פֿון דער קהילה, תּוּאה האָבן פֿון קונץ, און האָבן אַ חלק אין וויסנשאַפֿטלעכע מאָנסירונגען און אירע בענעפֿיטן

.יעדער האָט אַ רעכט אויף דער באַצייירונג פֿון זיינע מאַרשלישע און פֿינאַנציעלע אינטערעסן חאָס קומען אַרויס פֿון זיין וויסנשאַפֿטלעכער, ליטעראַרישער, אָדער קינצלעכער פּראָדוקציע

28.אָרטיקל

.יטדער האָט אַ רעכט אויף אַ געזעלשאַפֿטלעכער און אינטערנאַציאָנאַלער אָרדנונג מיט וועלכער די רעכט און פֿרייהייטן פֿאַרצייכנט אין אַט דער דעקלאַראַציע זאָלן האָבן אַ פֿולשטענדיקן קיום

אָרטיקל **29**

.יטדער האָט חובֿות צו דער געזעלשאַפֿט וואָס נאָר אין איר קען זיך פֿרײַ און פֿולשטענדיק אַנטוויקלטן זיין פערזענלעכקייט

רײַ די רעכט און פֿרייהייטן פֿון אַנדערע מענטשן זאָלן אויך באַקומען פּאַסיקע רעספעקט און כּבֿוד, און צוליב די יושרדיקע פֿאָדערונגען פֿון מאָראַלישקייט, פֿון טעטנעלעכער אָרדנונג, און פֿון אַלגעמיינטע חילוצין וואָס זיינען גילטיק אין אַ דעמאָקראַטישער געזעלשאַפֿט .אין קיין שום פֿאַל טאָר מען זיך נישט אויסניצן מיט די־אָ רעכט און פֿרייהייטן אין קעגנשטעל צו די צילן און פרינציפֿן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער

אָרטיקל **30**

אָסער־ניס־איז מלוכה, גרופע, צי מענטש האָט אַ רעכט אויף פֿאָרנעמען זיך מיט וואָסער־ניס־איז אָקסיוויטעט, אָדער אויספֿירן וואָסער־ניס־איז אָקט, וואָס איז געצילט אויף דער צעשטערונג פֿון וועלכן־ניס־איז פֿון די רעכט און פֿרייהייטן וואָס זיינען פֿאַרצייכנט דאָ אויבן איבערגעזעצט: רפֿאל פֿינקל, שלום בערגער, **1998**